



SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Marszałek Senatu

BPS.DPS.030.16.2020

Druk nr 918
Warszawa, 18 grudnia 2020 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Pani Marszałek podjętą przez Senat na 19. posiedzeniu w dniu 17 grudnia 2020 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

- o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy

wraz z projektem tej ustawy.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił pana senatora Aleksandra Pocięja do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem
(-) Tomasz Grodzki

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 17 grudnia 2020 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny
wykonawczy**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Aleksandra Pocięja do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Tomasz GRODZKI

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 523 i 568) w art. 215 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego albo wyznaczonego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, z chwilą powzięcia informacji o ustanowieniu albo wyznaczeniu obrońcy przesyła niezwłocznie z urzędu do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym. Zdanie drugie art. 217 § 1 stosuje się odpowiednio. Z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o ustaniu stosunku obrończego, organ ten z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Celem projektu ustawy jest zapewnienie osobie tymczasowo aresztowanej pełnej realizacji prawa do obrony, w tym zniesienie barier o charakterze techniczno-organizacyjnym, w aspekcie realizacji prawa do porozumiewania się z obrońcą podczas nieobecności innych osób. Potrzeba wydania projektowanej regulacji ma swe uzasadnienie także w zwolnieniu organu procesowego z dodatkowych czynności techniczno-organizacyjnych, które łączą się koniecznością każdorazowego rejestrowania i rozpoznania kolejnego wniosku o zezwolenie na kontakt obrońcy z osobą tymczasowo aresztowaną oraz fizycznego wydania stosownego zarządzenia, w tym jego doręczenia.

Prawo pozbawionego wolności oskarżonego do korzystania z pomocy obrońcy, w tym w płaszczyźnie swobodnych z nim kontaktów ma swoje umocowanie konstytucyjne w art. 42 ust. 2 Konstytucji RP (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 lutego 2004 r., SK 39/02, OTK–A 2004/2, poz. 7).

Prawo to stanowi nadto wyraz realizacji prawa osoby tymczasowo aresztowanej do bycia traktowanym w sposób humanitarny (zob. P. Tarwacki, *Prawo dostępu zatrzymanego procesowo do uprawnionego prawnika jako gwarancja właściwego traktowania*, PWP 2008/59, s. 21). Prawo tymczasowo aresztowanego do porozumiewania się z obrońcą jako element prawa do obrony wynika także z art. 48 ust. 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, z art. 6 ust. 3 lit. b i c Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, z art. 14 ust. 3 lit. b i d Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, jak również z treści 18 zasady Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia – rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.

2. Obecny stan prawny

W obowiązującym stanie prawnym zgodnie z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę albo na zasadach

określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu. W myśl art. 73 § 1 Kodeksu postępowania karnego (dalej zwanego „k.p.k.”) oskarżony tymczasowo aresztowany może porozumiewać się ze swym obrońcą podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie.

Realizacja prawa do obrony jako prawa podstawowego, w płaszczyźnie prawa tymczasowo aresztowanego do porozumiewania się ze swym obrońcą podczas nieobecności innych osób w aspekcie wykonawczym uregulowana jest w Kodeksie karnym wykonawczym (dalej zwanym „k.k.w.”), przede wszystkim w art. 215, a szczerkowo w art. 217.

Zgodnie z art. 215 § 1 k.k.w. tymczasowo aresztowany ma prawo do porozumiewania się z obrońcą, pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym oraz przedstawicielem niebędącym adwokatem ani radcą prawnym, który został zaaprobowany przez Przewodniczącego Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka do reprezentowania skazanego przed tym Trybunałem, podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie. Jeżeli organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, zastrzeże przy widzeniu obecność swoją lub osoby upoważnionej – widzenie odbywa się w sposób wskazany przez ten organ. Stosownie zaś do art. 217 § 1 k.k.w. tymczasowo aresztowany może uzyskać widzenie po wydaniu zarządzenia o zgodzie na widzenie przez organ, do którego dyspozycji pozostaje. W wypadku, gdy tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów, wymagana jest zgoda na widzenie każdego z nich, chyba że organy te zarządzają inaczej.

Przepis art. 215 § 1 k.k.w. gwarantuje osobie tymczasowo aresztowanej prawo do porozumiewania się z obrońcą podczas nieobecności innych osób (tzw. widzenie adwokackie). Niemniej jednak zgodnie z art. 217 § 1 k.k.w. w aspekcie techniczno-organizacyjnym realizacja tego prawa wymaga zmaterializowania się w postaci wydania przez organ, do dyspozycji którego tymczasowo aresztowany pozostaje, zarządzenia o wyrażeniu zgody na widzenie. Rozwiązanie to ogranicza w sposób nieuzasadniony realizację tego prawa, a ponadto odsuwa jego realizację w czasie, najczęściej z przyczyn techniczno-organizacyjnych. Pomimo, iż przepis art. 217 § 1 k.k.w. systemowo umiejscowiony jest w ramach ogólnej regulacji zasad udzielania widzeń z osobami tymczasowo aresztowanymi (dotyczących osób najbliższych, małoletnich duchownych), zaś postanowienie § 1 tego przepisu nie ma swego odpowiednika w art. 215 k.k.w., traktującym o prawie osoby tymczasowo aresztowanej do porozumiewania się z obrońcą,

realizacja tego prawa następuje na zasadach wskazanych w art. 217 k.k.w. W praktyce odbywa się to w ten sposób, że po zastosowaniu tymczasowego aresztowania lub po zgłoszeniu się obrońcy w toku postępowania, w ramach którego stosowany jest areszt tymczasowy, obrońca występuje do organu procesowego do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje, z wnioskiem o zezwolenie na widzenie z tymczasowo aresztowanym. Następnie wniosek ten podlega rozpoznaniu przez organ do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje. Na marginesie należy zauważyć, że zgodnie z art. 73 § 2 k.p.k. w postępowaniu przygotowawczym prokurator, udzielając zezwolenia na porozumiewanie się, może zastrzec w szczególnie uzasadnionych wypadkach, jeżeli wymaga tego dobro postępowania przygotowawczego, że będzie przy tym obecny sam lub osoba przez niego upoważniona. Zastrzeżenie to zgodnie z § 4 tego artykułu nie może być utrzymywane ani dokonane po upływie 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania podejrzanego. Prokurator musi uwzględnić wniosek, może jedynie uczynić w nim wspomniane zastrzeżenie. W konsekwencji z powyższego wynika, że organ nie może nie uwzględnić wniosku, jednakże czas konieczny na podjęcie czynności techniczno-organizacyjnych związanych ze złożeniem, rejestracją, rozpoznaniem wniosku, a także fizycznym wydaniem zarządzenia i zgłoszeniem się z tym zarządzeniem do aresztu śledczego, ogranicza konstytucyjno-konwencyjne prawo tymczasowo aresztowanego do kontaktu z obrońcą podczas nieobecności innych osób. W rzeczywistości realizacja tego prawa doznaje także uszczerbku w sytuacji, w której dochodzi np. do zmian sygnatury akt sprawy, zmiany jednostki organizacyjnej prokuratury prowadzącej postępowanie, względnie zmiany jednostki penitencjarnej, w której wykonywane jest tymczasowe aresztowanie. Wskazać również należy na sytuacje, w których areszt śledczy, organ i obrońca mają siedziby w różnych miejscowościach. W opisanych sytuacjach wymagane jest uzyskanie przez obrońcę za każdym razem nowego zarządzenia o zezwoleniu na widzenie z osobą tymczasowo aresztowaną, albowiem administracja aresztów śledczych wymaga każdorazowo nowego zarządzenia. Zarządzenie to jest nadto ograniczone czasowo. Obecnie obowiązująca regulacja po pierwsze ogranicza realizację tego prawa, wymaga dodatkowych czynności techniczno-organizacyjnych po stronie obrońcy, ale przede wszystkim po stronie organu procesowego, które łączą się koniecznością każdorazowego rejestrowania i rozpoznania wniosku oraz fizycznego wydania stosownego zarządzenia, w tym jego doręczenia. Utrzymywanie dotychczasowego stanu prawnego w tym zakresie jest całkowicie bezcelowe i nieuzasadnione.

3. Omówienie projektowanej regulacji

Projektowana regulacja przewiduje, że jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego albo wyznaczonego z urzędu obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje z chwilą powzięcia informacji o ustanowieniu albo wyznaczeniu obrońcy, przesyła niezwłocznie z urzędu do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym. Z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o ustaniu stosunku obrończego, organ z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.

Różnica pomiędzy dotychczasowym stanem prawnym, a projektowanym stanem prawnym polega na tym, że nowoprojektowany stan prawny po pierwsze: w pełni pozwoli na realizację konstytucyjno-konwencyjnego prawa osoby tymczasowo aresztowanej do kontaktu z obrońcą, po drugie uprości czynności techniczno-organizacyjne organu procesowego, odciążając organ procesowy od wykonywania dodatkowych czynności organizacyjnych, po trzecie usprawni realizację kontaktu tymczasowo aresztowanego z jego obrońcą.

Na marginesie należy wskazać, że zmiana stanu prawnego nie uniemożliwi w postępowaniu przygotowawczym realizacji przez prokuratora zastrzeżenia wskazanego w art. 73 § 2 k.p.k., albowiem będzie to mogło być uczynione w razie potrzeby przy wydaniu zarządzenia. Ponadto z uwagi na konieczność wydania przez organ procesowy zarządzenia zezwalającego na realizację kontaktu osoby tymczasowo aresztowanej z obrońcą, składanie kolejnych wniosków w tym przedmiocie i ich rozpoznawanie przy znanym z góry sposobie ich załatwienia, jawi się jako oczywiście bezcelowe. Ponieważ jak już wskazano organ procesowy do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje jest zobligowany do umożliwienia tymczasowo aresztowanemu realizacji jego prawa do obrony, w tym do kontaktu z obrońcą, warunkowanie tego uprawnienia czynnością procesową o charakterze organizacyjno-deklaratoryjnym jest nieproporcjonalnym ograniczeniem tego prawa.

Proponowana nowelizacja, ustanawiając w art. 215 § 3 przepis szczególny odnoszący się do „widzeń adwokackich”, wyłącza obrońcę spod obowiązku przewidzianego w art. 217 § 1 k.k.w., który zobowiązuje obrońcę w przypadku, gdy aresztowany pozostaje w dyspozycji kilku organów, do uzyskania zgody na widzenie od każdego z tych organów, chyba że

zarządzą one inaczej. Podzielić bowiem należy wyrażony w literaturze pogląd, że „wprowadzanie wymagań uzyskiwania dodatkowych zezwoleń od organów prowadzących sprawę, w których dany adwokat nie jest ustanowiony, jest całkowicie bezcelowe (M. Gąsiorowska, *Nieprawidłowe praktyki w zakresie zarządzania zgodą na widzenie wydawanej obrońcy*, Palestra 2005, nr 1–2, s. 84).

4. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi są zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Wyniki konsultacji, a także oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe są przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

| | |
|--|--|
| <p>Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy</i></p> <p>Przedstawiciel wnioskodawcy: Senator Aleksander Pociąg</p> <p>Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Beata Mandylis, legislator, tel. 22 694 9340 Marian Fałek, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9082</p> | <p>Data sporządzenia: 17 grudnia 2020 r.</p> <p>Źródło: inicjatywa senatorów</p> <p>Nr druku: 227, 227 S, 227 X</p> |
|--|--|

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zgodnie z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Na poziomie ustawowym prawo do obrony w aspekcie formalnym, tj. możliwość korzystania z pomocy obrońcy, zostało potwierdzone m.in. w odniesieniu do tymczasowo aresztowanego.

Przepis art. 215 Kodeksu karnego wykonawczego (dalej jako k.k.w.) gwarantuje tymczasowo aresztowanemu prawo do porozumiewania się z obrońcą podczas nieobecności innych osób. Niemniej jednak – jak wynika z art. 217 § 1 k.k.w. – realizacja tego prawa wymaga wydania przez organ, do dyspozycji którego tymczasowo aresztowany pozostaje, zarządzenia o wyrażeniu zgody na widzenie. Jeżeli tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów, wymagana jest zgoda na widzenie każdego z nich, chyba że organy te zarządzają inaczej.

Rozwiązanie objęte treścią art. 217 § 1 k.k.w. ogranicza, w sposób nieuzasadniony, realizację prawa do obrony przez osoby poddane tymczasowemu aresztowi. Ponadto obowiązująca regulacja odsuwa w czasie kontakt z obrońcą o czas konieczny na podjęcie czynności organizacyjnych związanych ze złożeniem, rejestracją i rozpoznaniem wniosku, a także wydaniem zarządzenia i zgłoszeniem się z tym zarządzeniem do aresztu śledczego. Realizacja prawa do obrony w omawianym zakresie doznaje również uszczerbku w sytuacji, w której dochodzi np. do zmiany sygnatury akt sprawy, zmiany jednostki organizacyjnej prokuratury prowadzącej postępowanie, względnie zmiany jednostki penitencjarnej, a ponadto wtedy, gdy areszt śledczy, organ i obrońca mają siedziby w różnych miejscowościach. W opisanych przypadkach wymagane jest uzyskanie przez obrońcę za każdym razem nowego zarządzenia o zezwoleniu na widzenie z osobą tymczasowo aresztowaną, albowiem administracja aresztów śledczych wymaga każdorazowo nowego zarządzenia.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

Rekomenduje się projekt *ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy*, w którym proponuje się następujące rozwiązanie:

organ, do którego dyspozycji pozostaje tymczasowo aresztowany, z chwilą:

- powzięcia informacji o ustanowieniu lub wyznaczeniu obrońcy, niezwłocznie przesyła do dyrektora aresztu śledczego zarządzenie o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym,
- otrzymania zawiadomienia o ustaniu stosunku obrończego, wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie danego obrońcy z tymczasowo aresztowanym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego.

W opisanych sytuacjach organ działa z urzędu.

Efektom wejścia w życie przedmiotowej ustawy będzie pełna realizacja konstytucyjno-konwencyjnego prawa osoby tymczasowo aresztowanej do kontaktu z obrońcą, usprawnienie realizacji tego prawa (tymczasowo aresztowany uzyska możliwość szybszego kontaktu z obrońcą), uproszczenie czynności organizacyjnych organu procesowego.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Prawa i wolności osoby tymczasowo aresztowanej chronione są na gruncie prawa międzynarodowego. Wytyczne w tym zakresie zawiera:

- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (art. 48 ust. 2),
- Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (art. 6 ust. 3 lit. b i c),
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (art. 14 ust. 3 lit. b i d),
- Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r. (18 zasada Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

| Grupa | Wielkość | Źródło danych | Oddziaływanie |
|--|----------|---------------|---|
| organ, do którego dyspozycji pozostaje tymczasowo aresztowany | | | obowiązek wydania z urzędu: <ul style="list-style-type: none"> • zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie obrońcy z tymczasowo aresztowanym – zarządzenie powinno zostać wydane z chwilą powzięcia informacji o ustanowieniu (wyznaczeniu) obrońcy i przesłane niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, • zarządzenia o uchyleniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie obrońcy z tymczasowo aresztowanym – zarządzenie powinno zostać wydane z chwilą zawiadomienia organu o ustaniu stosunku obrończego i przesłane niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego; |
| dyrektor aresztu śledczego | | | obowiązek stosowania: <ul style="list-style-type: none"> • zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie obrońcy z tymczasowo aresztowanym, • zarządzenia o uchyleniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie obrońcy z tymczasowo aresztowanym; |
| obrońca tymczasowo aresztowanego | | | nie będzie musiał każdorazowo starać się o zgodę na widzenie z tymczasowo aresztowanym; |

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy został w dniu 13 października 2020 r. przesłany do zaopiniowania: Ministrowi Sprawiedliwości, Krajowej Radzie Sądownictwa, Sądowi Najwyższemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „JUSTITIA”, Stowarzyszeniu Sędziów THEMIS, I Zastępcy Prokuratora Generalnego Prokuratorowi Krajowemu oraz Stowarzyszeniu Prokuratorów „Lex Super Omnia”. Termin przekazania opinii wyznaczono do dnia 10 listopada 2020 r.

Minister Sprawiedliwości negatywnie zaopiniował inicjatywę legislacyjną. Odnosząc się do propozycji legislacyjnej, Minister wskazał, że aktualnie obowiązujące przepisy prawa regulującego kwestie porozumiewania się oskarżonego (podejrzanego) tymczasowo aresztowanego z ustanowionym albo wyznaczonym obrońcą w pełni respektują konstytucyjno – konwencyjne standardy w tej dziedzinie i w żaden sposób nie ograniczają, ani też nie utrudniają realizacji prawa do obrony w kontekście kontaktu tymczasowo aresztowanego z obrońcą.

I Zastępca Prokuratora Generalnego Prokurator Krajowy wyraził negatywną opinię o proponowanych zmianach.

Prokurator Krajowy stwierdził, że obowiązujące przepisy w żaden sposób nie ograniczają, ani też nie utrudniają prawa osoby tymczasowo aresztowanej do kontaktu z obrońcą, czy konstytucyjnego prawa osoby tymczasowo aresztowanej w tym zakresie. Ponadto dodał, że prawa te są w należyty sposób zagwarantowane dotychczasowymi regulacjami.

Krajowa Rada Sądownictwa nie zgłosiła uwag.

Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdził, że w pełni podziela zarówno nakreślony cel projektu, jak i sposób jego realizacji w postaci zaproponowanej nowelizacji art. 215 k.k.w. Jednocześnie Rzecznik Praw Obywatelskich dodał, iż proponowana nowelizacja powinna zostać poszerzona o wyłączenie obrońcy spod regulacji zawartej w art. 217 § 1 zdanie drugie k.k.w., poprzez usunięcie z projektowanego przepisu słów: „Zdanie drugie art. 217 § 1 stosuje się odpowiednio”.

Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia” z zainteresowaniem i życzliwością przyjęło inicjatywę i zgłosiło uwagi mające wymiar praktyczny.

Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA zaproponowane rozwiązanie oceniło pozytywnie, gdyż wraz z jego wprowadzeniem nastąpi wzmocnienie prawa do obrony zgodnie ze standardami konwencyjnymi oraz przepisami Konstytucji RP. Jednocześnie jednak dodano, że nie jest to rozwiązanie wystarczające z uwagi na konieczność uzyskania stosownych zezwoleń w sytuacji, gdy np. tymczasowo aresztowany ma ustanowionych kilku obrońców z urzędu, tj. innego do każdej sprawy. Poddano w wątpliwość potrzebę wpisywania potrzeby stosowania w tych przypadkach przepisu zawartego w art. 217 § 1 zdanie drugie k.k.w. (podobne zastrzeżenie zgłosił Rzecznik Praw Obywatelskich).

W dniu 24 listopada 2020 r. Komisja Ustawodawcza oraz Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji na wspólnym posiedzeniu przyjęły projekt z poprawką wychodzącą naprzeciw uwadze zgłoszonej przez Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

| (ceny stałe z 2020 r.) | Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł] | | | | | | | | | | | |
|------------------------|---|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|----------------|
| | 0 | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | Łącznie (0-10) |
| Dochody ogółem | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Wydatki ogółem | 0 | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. |
| Saldo ogółem | 0 | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. | b.d. |

Źródła finansowania

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i założeń przyjętych do obliczeń

Projektowana ustawa nie będzie oddziaływała na dochody sektora finansów publicznych. Uproszczenie czynności organizacyjnych organu procesowego przyczyni się do zmniejszenia wydatków sektora finansów publicznych (budżetu państwa), jednakże skala obniżki wydatków nie będzie duża.

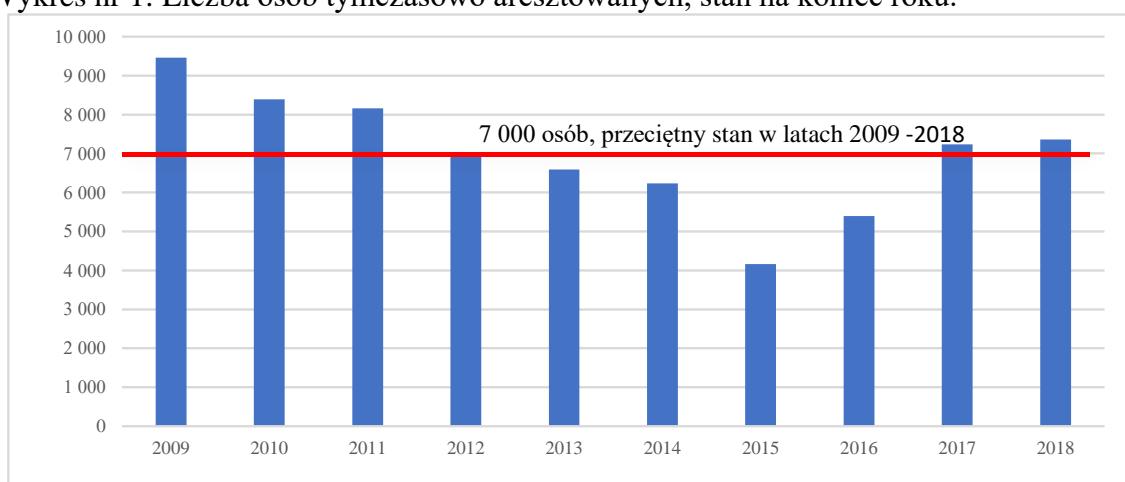
Odciążenie organu procesowego od wykonywania dodatkowych czynności organizacyjnych wiązać się będzie przede wszystkim z oszczędnościami ekonomicznymi (nie wystąpią przepływy środków finansowych), które odnotuje w małej skali wiele urzędów (będą rozproszone). Pewne zmniejszenie wydatków nastąpi natomiast na skutek ograniczenia koniecznej do przesłania korespondencji urzędowej.

Aby oszacować oszczędności wynikające z ograniczenia korespondencji konieczna jest znajomość

parametru, który ukazuje, na jakim poziomie kształtuje się przeciętna liczba wydawanych zezwoleń na widzenie przez organ, do dyspozycji którego pozostaje tymczasowo aresztowany. Brak takich danych uniemożliwia dokładne oszacowanie zmniejszenia tych wydatków, wobec czego w tabeli powyżej nie wskazano kwoty.

Aczkolwiek, uwzględniając dane nt. liczby osób tymczasowo aresztowanych (na dzień 31 maja 2019 r. w areszcie były osadzone 8.365 osoby¹) oraz uwzględniając niski jednostkowy koszt doręczenia korespondencji urzędowej, można przyjąć, że powstaną oszczędności w kwocie poniżej 1 mln zł na rok.

Wykres nr 1: Liczba osób tymczasowo aresztowanych, stan na koniec roku.



Źródło: Na podstawie danych zamieszczonych w publikacji „Tymczasowe aresztowanie – (nie) tymczasowy problem. Analiza aktualnej praktyki stosowania tymczasowego aresztowania”; Helsińska Fundacja Praw Człowieka; Adam Klepczyński, Piotr Kładoczny, Katarzyna Wiśniewska.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

| | | Skutki | | | | | | |
|--|--|--------------|---|---|---|---|----|----------------|
| Czas w latach od wejścia w życie zmian | | 0 | 1 | 2 | 3 | 5 | 10 | Łącznie (0-10) |
| W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2020 r.) | duże przedsiębiorstwa | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| | sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| | rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| W ujęciu niepieniężnym | duże przedsiębiorstwa | Brak wpływu. | | | | | | |
| | sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw | Brak wpływu. | | | | | | |
| | rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe | Brak wpływu. | | | | | | |

¹ https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/07/HFPC-Tymczasowe-aresztowanie-nietymczasowy-problem-web_01.pdf

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu.

Brak wpływu.

9. Wpływ na rynek pracy.

Brak wpływu.

10. Wpływ na pozostałe obszary.

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne: system sprawiedliwości

demografia
 mienie państwowe

informatyzacja
 zdrowie

Instytucja tymczasowego aresztowania jest nieodłącznie powiązana z problematyką podstawowych praw i wolności jednostki oraz wartości chronionych zarówno na gruncie prawa krajowego, jak i międzynarodowego. Stosowanie tymczasowego aresztowania stanowi oś zainteresowania obrońców praw człowieka, którzy dostrzegają problem polegający na nadużywaniu przez wiele państw tej formy detencji, pomimo jasnych wytycznych organów międzynarodowych w tym zakresie. Wprowadzenie regulacji zaproponowanych w projekcie ustawy przyczyni się do poprawy stanu rzeczy w zakresie przestrzegania praw jednostki, a tym samym do budowania lepszego wizerunku Polski.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego.

Planuje się, że przepisy projektowanej ustawy wejdą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie zachodzi konieczność ewaluacji projektu ustawy.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).

Brak

BAS-WAPM-2830/20

L.dz. SP5-WP-020-126(7)/20

Data wpływu 30. 12. 2020

Warszawa, 29 grudnia 2020 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Aleksander Pociąg)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2019 r. poz. 1028, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projektodawca proponuje dodanie § 3 w art. 215 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 523, ze zm.). Zgodnie z projektowanym przepisem, jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego albo wyznaczonego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, z chwilą powzięcia informacji o ustanowieniu albo wyznaczeniu obrońcy ma przysyłać niezwłocznie z urzędu do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Z uwagi na przedmiot projektu ustawy należy uwzględnić art. 48 ust. 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (dalej jako „Karta”), w myśl którego każdemu oskarżonemu gwarantuje się poszanowanie prawa do obrony.

Przywołany przepis powinien być interpretowany w kontekście postanowień art. 51 ust. 1 oraz art. 52 ust. 2 Karty. Zgodnie z art. 51 ust. 1 Karty jej postanowienia mają zastosowanie do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Zgodnie z art. 52 ust. 2 Karty prawa uznane w Karcie, które są przedmiotem postanowień Traktatów, są wykonywane

na warunkach i w granicach w nich określonych. Z przepisów tych wynika, że państwa członkowskie są związane unijnymi zasadami dotyczącymi ochrony osób fizycznych, jeśli wykonują działania wchodzące w zakres zastosowania prawa Unii.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Celem projektu ustawy jest zapewnienie osobie tymczasowo aresztowanej pełnej realizacji prawa do obrony¹. Jak wskazano wyżej, o prawie do obrony jest mowa w art. 48 ust. 2 Karty. Projekt ustawy nie reguluje jednak kwestii objętych zakresem prawa Unii Europejskiej. W konsekwencji należy uznać, że projekt ustawy nie dotyczy zakresu, w jakim państwa członkowskie stosują prawo UE, w rozumieniu art. 51 ust. 1 Karty.

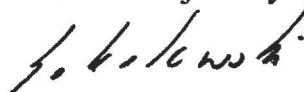
4. Konkluzja

Przedmiot senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Tomasz Jaroszyński
ekspert ds. legislacji
Biuro Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych



Przemysław Sobolewski

¹ Zob. s. 1 uzasadnienia projektu ustawy.

Warszawa, 29 grudnia 2020 r.

BAS-WAPM-2831/20

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP-020-126(8)/20

Data wpływu 30. 12. 2020

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Aleksander Pociąg) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projektodawca proponuje dodanie § 3 w art. 215 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 523, ze zm.). Zgodnie z projektowanym przepisem, jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego albo wyznaczonego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, z chwilą powzięcia informacji o ustanowieniu albo wyznaczeniu obrońcy ma przysyłać niezwłocznie z urzędu do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Tomasz Jaroszyński
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych



Przemysław Sobolewski